

Ko e ki'i Fale 'o Boris

Fa'u 'e John Carr
Ta Fakatataa 'a Andrea Da Rold

'Oku ma'u 'a e ngaahi naunau tokoni fakafaiaiko mo e ngaahi ngaue fekau'aki moe
laukonga 'i he: spca.nz/schools

Ko e ki'i Fale 'o Boris

© 2022 Society for the Prevention of Cruelty to Animals Education, Auckland, New Zealand

Published by Wendy Pye Publishing Limited for SPCA Education

Text by John Carr

Illustrations by Andrea Da Rold

ISBN: 978-1-99-102063-5

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Distributed in New Zealand by SPCA

50 Westney Road, Mangere, Auckland 2022

Replacement copies can be purchased from: spca.nz/storybooks

Printed in China through Colorcraft Ltd, Hong Kong.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

This Tongan edition was published in 2025. We thank the Ministry for Pacific Peoples, whose support made this possible.

Ko e ki'i Fale 'o Boris

Vahe 1

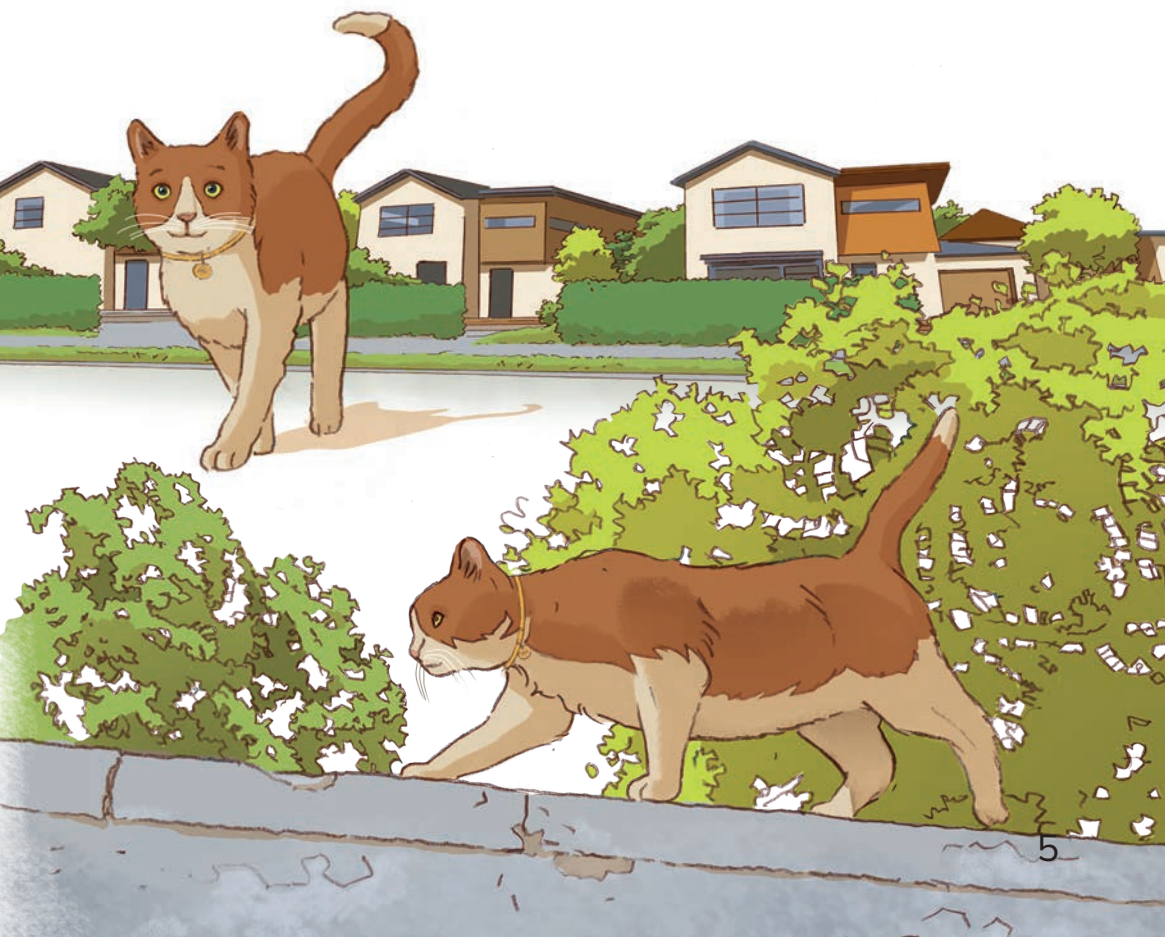
'I he kaunga'api 'o Susy Nesbit 'oku 'i ai 'a e fo'i palopalema 'e ua. Ko e 'uluaki ko e fu'u pusi lanu melomelo ko hono hingoa ko Boris. Ko Boris ko e pusi sai pe ia. Ko e ki'i pusi angalelei pe ia 'oku fiefia kene fai 'a e me'a angamaheni hange ko e fanga pusi kotoa pe.

'Oku 'ikai ke mahino'i 'e Boris ia e hala loto 'api, ko e mahaki mei hono fulufulu, fanga manu kehe pea mo e faka'ehi'ehi mei he hala pule'anga. Na'e hange 'a e ki'i feitu'u nofo kia Boris ko ha'ane ki'i pa'ake va'inga. Ne fa'a hoko ai e palopalema pea mo e kaunga'api pea a'u ai ki ha tu'unga fakatu'utamaki.

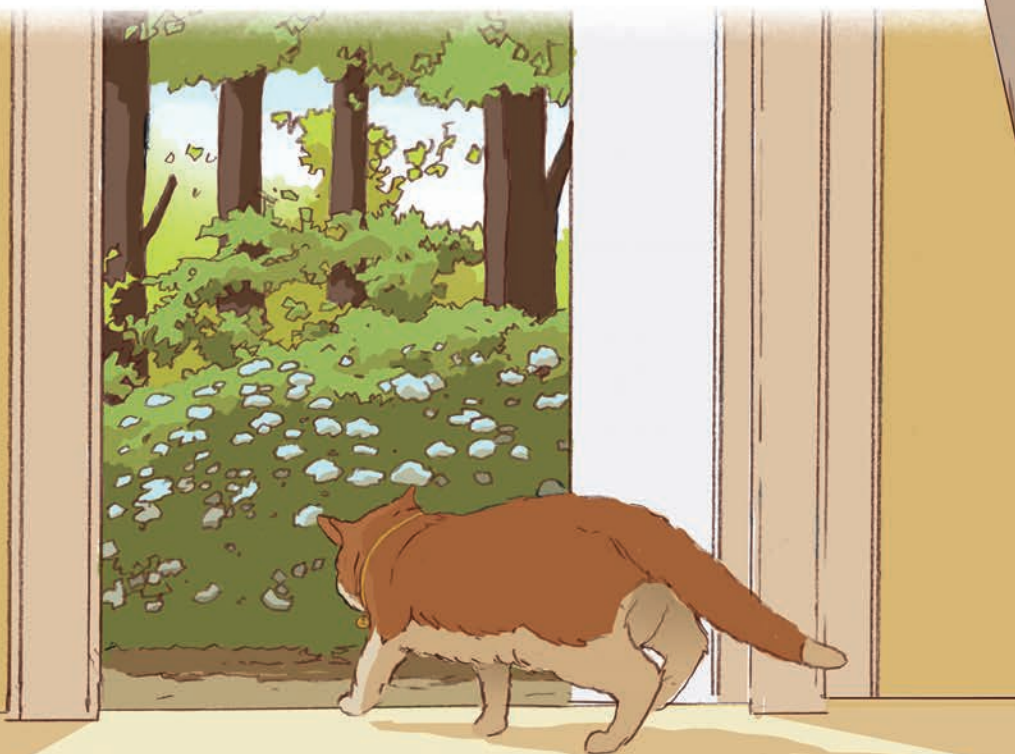
Ko e ngaahi 'a, matapaa, matapa sio'ata moe hala
kia Boris ko ha me'a pe ia ke puna ai, hu takai holo
pe lele ta'etokanga pe la ai.

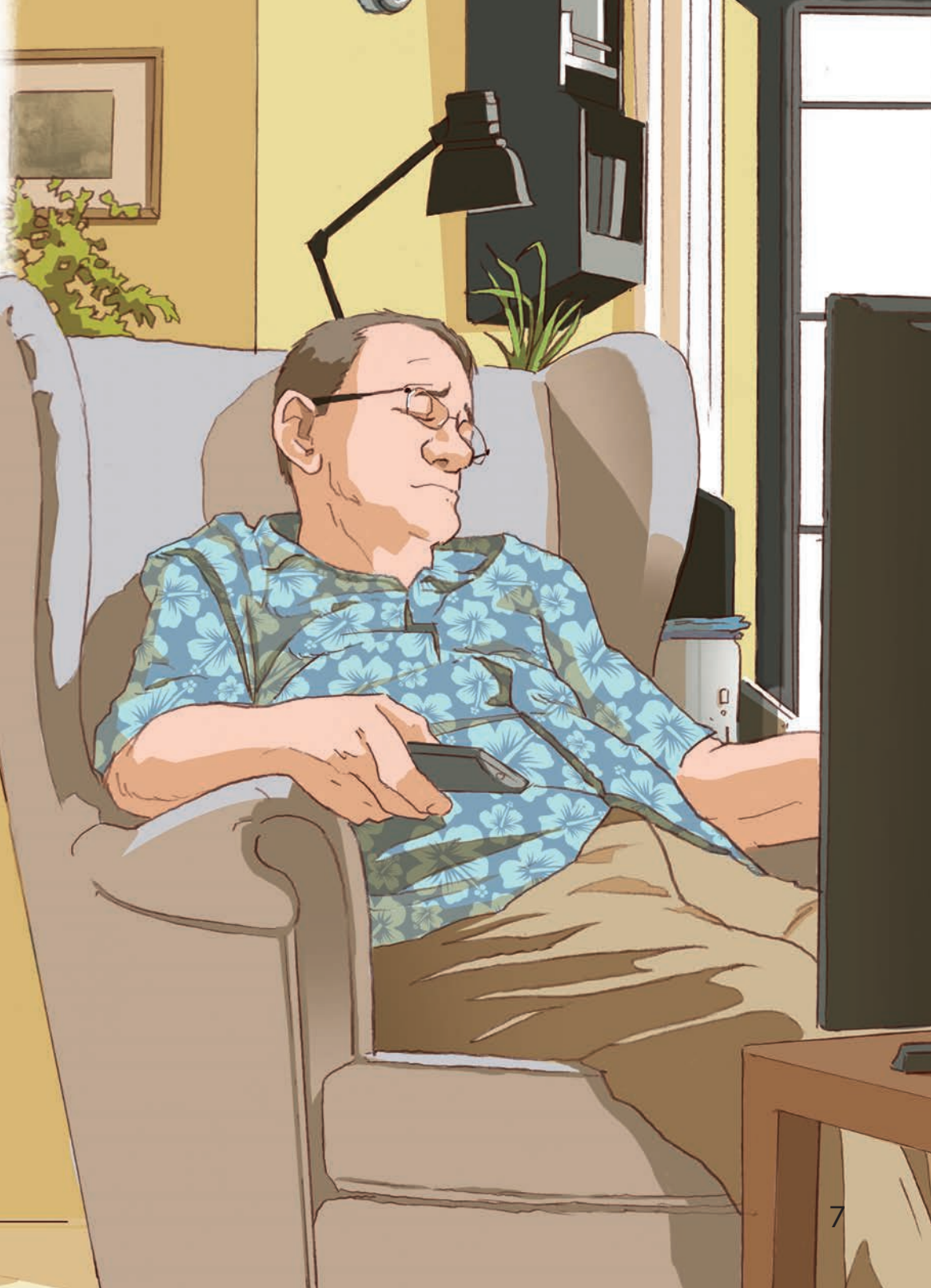
Ko 'ene me'a vaku 'a e sea mo e tepile. Ko 'ene
me'a langatoi 'a e kapeti fulufulu mo e pilo 'o e sea.
Ko e pepa toileti ko 'ene kapeti pepa. Ko 'ene ki'i
feitu'u fakaveve 'a e ngoue 'akau 'o e kau McGinty
pea mo e puha 'one'one 'a Matty Mason. Ko 'ene kai
ho'ata 'i he taimi 'e ni'ihii 'a e fanga manupuna 'i he
fu'u 'akau kowhai 'a Patty Mitchell pea moe fanga
ika 'i he ki'i Vai 'a Tama Parata.

Ko e palopalema hono ua ko Mr Midgen. Ne 'ikai ke fa'a 'ita ki he kauleka 'i he'enau sikeiti hifo 'i hono toumu'a pe tene tauhi 'enau pulu ka to atu ki he'ene ki'i ngoue. Ko e ki'i motu'a anga lelei pea na'e 'ofa ai e taha kotoa. Ko hono mele 'oku 'ikai ke tui ia 'oku 'i ai ha kovi 'o 'ene pusi ko Boris ka ko e fo'i lelei taha pe ia.

'Oku pehe pe 'e Mr Midgen 'oku tokoto pe a Boris ia 'i he'ena ki'i ngoue 'o fakala'aa mo mohe. 'Oku 'ikai kene 'ilo 'e ia ko 'ene nofo 'i he'ene ki'i sea pe 'alu ki he laipeli 'oku kehe feitu'u ia 'oku 'i ai 'a Boris. Pea 'oku fa'a fakakina 'aupito.

Vahe 2

Ko Susy Nesbit 'oku ngaue pe mei 'api. 'Oku sio lelei mai pe mei he luva 'a hono 'ofisi ki he 'u kaunga'api. 'Oku ne 'ilo'i lelei ange 'a e me'a 'a Boris 'oku fai kae 'ikai ko Mr Midgen 'i he 'aho kotoa.

Neongo hono 'ilo'i ia 'i he ongoongo kovi na'e sai'ia pe 'a Susy 'ia Boris. 'I ha 'aho 'e ni'ihī 'oku fiefia ma'u pe ke sio atu kiai mei he'ene matapa teke pea "Meow" atu kiai.

Ka ko e 'aho ni kuo kehe! Na'e lolotonga lele 'a e ki'i fakataha matu'aki mahu'inga 'aupito kia Susy 'i he 'initaneti. Kuo puna mai 'a Boris mei he matapa teke 'o ha'aki 'i he'ene tesi. Pea kuo 'ikai 'iloa mai 'a e komipiuta 'i hono fulufulu.

'I he'ene fu'u 'ohovale na'a ne puke'i mai 'a Boris 'o mahua ai 'a 'ene ipu kofi 'i hono alanga. Pea ne puna ki 'olunga 'o 'ilo'i mai ai 'a 'ene talausese mohe na'e tui mo 'ene saketi ngaue.

Na'e hola atu leva 'a Boris 'i he matapa 'o fou atu he fu'u 'akau. Kuo gakatovave atu 'a Susy ke tamate'i 'a e vitio 'i he'ene komipiuta. Pea ne fanongo atu ai ki he ta'ofi kikii 'a e me'alele.

'I he'ene fakavave atu ki tu'a na'a ne sio ai ki he me'alele tiliva lanu moli 'oku tu'u he loto hala. Kuo 'ilonga 'a e ta'ofi kikii 'a e me'alele 'i he lotohala.

"Meimei tui'i," ko 'ene fanongo atu ia ki he lau 'a e faka'uli ki he taha na'e lue hake. "Na'e lele mai 'a e pusi ko 'eni 'i mu'a 'i he me'alele."

Na'e sio lelei atu 'a Susy ki he sapisapi atu 'a Boris he kauhala. Pea 'ikai fo'ou ki ai 'a 'ene puna 'i he 'a 'o McGinty ke 'alu atu ai ki he 'ena ki'i ngoue. Na'e fakakaukau ai 'a Susy 'oku totonu ke fai ha me'a fekau'aki mo Boris. Ko e me'a ni ko ha lelei pe kiate ia pea mo e lelei fakalukufua ki he ngaahi kaunga'api.

Pea na'a ne fakakaukau ke fai ia.

Vahe 3

Na'e fokotu'u leva 'e Susy ha ki'i fakataha 'i hono 'api. Pea kau kotoa atu ki ai 'a e ngaahi kaunga'api tuku kehe 'a Mr Midgen. Na'e tatapuni 'a e ngaahi matapa na'a faifai kuo hu ta'efakaafe'i atu 'a Boris. Ko e kaveinga 'o e ki'i fakataha ko Boris.

"Kuou fakahoko 'a e ki'i fakatotolo," ko Susy ia. "Kou tui ko e solova'anga 'o 'etau ki'i palopalema ko Boris ko ha'ane ki'i fale."

Ko e la'i'ata 'o e fakatataa 'a e ki'i fale 'oku pipiki ki he tu'afale 'oku ha 'i he TV 'a Susy.

"Ko e ki'i fale 'a e fanga pusi," ko 'ene pehe mai ia pea mo toe faka'ali mai mo e fanga ki'i la'i'ata. "Ko e ki'i fale ki tu'a ka 'oku mapuni. 'Oku malava ke nau 'eve'eva holo pe pea mo fakamalohisino 'i loto 'o 'ikai ke nau fakakina ki he ngaahi kaunga'api mo e fanga manu kehe."

"Ngali lelei ia kiate au," ko Tama Parata ia mo 'ene mamali. "Ka 'e 'ikai ke lava 'e George Midgen ia 'o fakatau 'a e me'a ni."

"'Ikai ko ha palopalema ia!" ko Susy ia. "Neu 'osi sio kiai. 'E lava ketau langa ma'a te ia. Teu hanga 'o ta 'a e ki'i palani pea 'oku tau 'ilo kotoa pe ki hono ngaue'aki 'a e hamala moe fa'o. 'Oku 'i ai 'eku laupapa 'i he'eku palepale. Kuo u 'osi talanoa mo Mr Benson mei he falekoloa. Kuo lahi 'a e maumau 'a Boris 'i he'ene ngoue hina pea tene foaki mai ha la'ipapa ta'etotongi."

"'Oku sai ia," ko Patty Mitchell ia, "Ka 'e anga fefe ketau fakalotoa 'a Mr Midgen ke fa'u ha fale 'a Boris?"

"Tuku mai ia kiate au," ko Gurinder Singh mai ia. "Teu toki talanoa ki ai 'apongipongi."

Vahe 4

Na'e loto fonu 'amanaki 'aupito 'a Mr Midgen 'i he'ene fakaava atu 'a e matapa ko Gurinder 'oku tu'u mai.

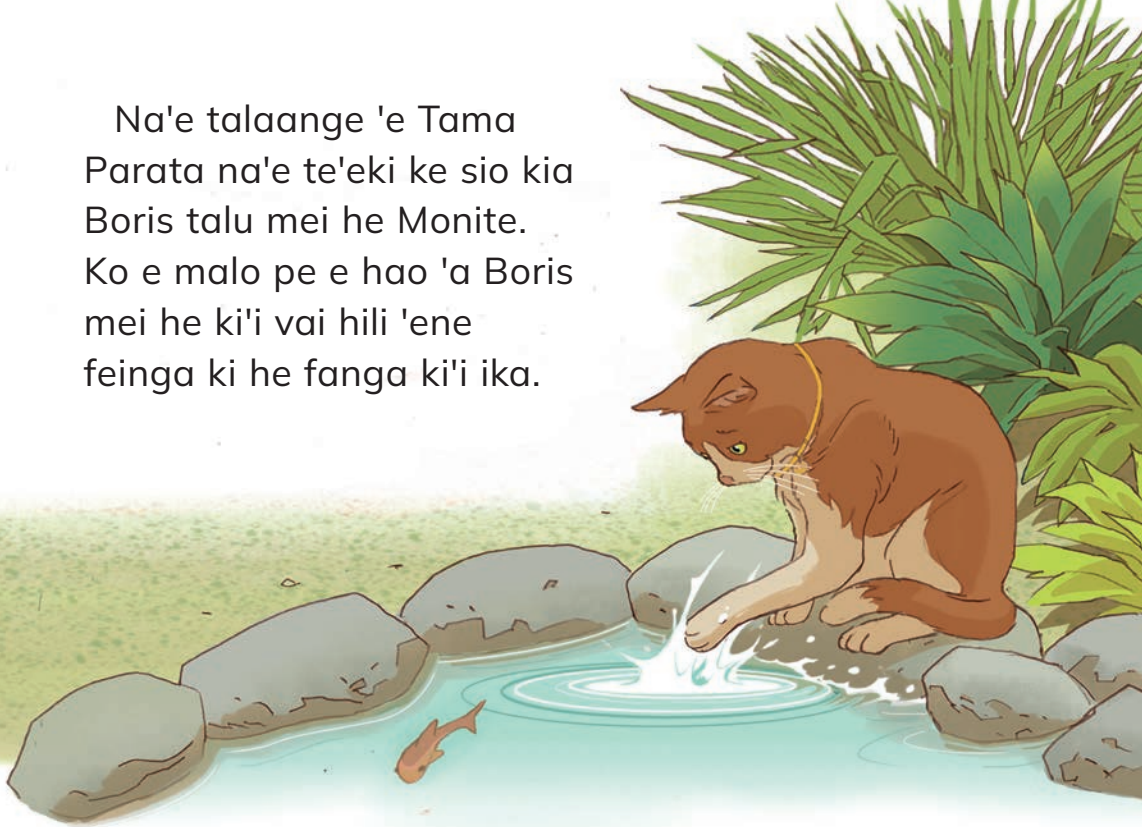
"Na'a ke sio kia Boris?" ko 'ene 'eke atu ia. Na'e talaange 'e Gurinder 'oku 'ikai ke 'iate ia 'a 'ene pusi pea na'e 'ikai kene 'ilo'i 'oku 'ikai 'iloa 'a Boris. Pea ne talaange pe tena lue mo 'eke ki he ngaahi kaunga'api pe na'e sio ha taha kia Boris.

"'Io, malo ka 'oku 'ikai keu 'ilo'i pe ko fe 'oku 'i ai," ko Mr Midgen ia. "'Oku 'ikai ke fa'a mavahe mei heni."

Ka 'i he'ena foki mai kuo liliu ai e fakakaukau 'a Mr Midgen.

Na'e talaange 'e Tama
Parata na'e te'eki ke sio kia
Boris talu mei he Monite.
Ko e malo pe e hao 'a Boris
mei he ki'i vai hili 'ene
feinga ki he fanga ki'i ika.

Na'e te'eki foki ke toe sio
'a Tom Mitchell ia kia Boris
talum mei he Monite. Na'a ne
muimui'i 'a e takainga pepa
toileti 'oku a'u ki he fai'anga
fo 'oku fa'a mohe ai 'a Boris.

Na'e pehe 'e Scott McGinty
ne te'eki ke sio kia Boris talu
mei he Tusite 'i he'ene ma'u
atu 'oku fai mai 'ene fakakina
'i he'ene ngoue ko e toki 'osi ia
hono mei tui'i he me'alele.

Pehe 'e Mrs Maadiga na'e
te'eki ke toe a'u atu 'a Boris ki
hono 'api he kuo sai 'ene puke
mei he fulufulu'i pusi.

Te'eki ke sio 'a Sam
Tiatia ia kia Boris.
Na'a ne fanongo 'i
he tangi angamaheni
"Yowwwl!" he po atu
mei he tau 'a e fanga
pusi.

Ne 'ikai ongo lelei 'eni kia Mr Midgen 'a e to'onga 'a Boris kuo ha mai. Ko 'eni kuo 'asili 'a 'ene toe hoha'a pe ko e ha ha me'a kuo hoko kiai.

'I he ta mai 'a e SPCA 'a e kolo ne to hifo ai e loto hoha'a 'a Mr Midgen. Kuo ma'u 'a Boris he fu'u 'akau karaka 'oku fiekaia ka 'oku hao pe. Na'a ne muimui'i 'a e kereru. Na'e 'osi faka'ilonga'i 'a Boris ia pea ko e 'uhinga ia ne faingofua ai ki he kau ngaue 'a e SPCA ke 'ilo'i hono hingoa, ta'u moe fakaikiiki fakafetu'utaki ki he'ene tauhi.

Ko e ongoongo fakafiefia 'eni ki he ngaahi kaunga'api kuo ne hao pe. Pea ne o atu ai e ni'ihii 'o 'a'ahi kia Boris 'i he'ene a'u ki 'api. Na'a nau talatalanoa ai pe mo Mr Midgen fekau'aki moe ki'i fale 'a Boris mo fai 'enau kai sekoni. Na'e fiefia ai 'a Mr Midgen. Ko 'ene fiema'u ke 'oua 'e hoko ha me'a kia Boris. Pea na'e lahi 'a e ngaahi fokotu'utu'u 'a e taha kotoa pe fekau'aki moe ki'i fale 'o Boris ke fakalata.

Ne feinga malohi 'a Susy Nesbit ke fakakau kotoa 'a e ngaahi fakakaukau ko 'eni hili koia ko 'ene ngaue ko e ta palani fale ki he kakai.

Vahe 5

'I he'ene kakato kuo maau kotoa 'a e me'a 'e fiema'u 'e ha pusi 'eve'eva 'i he'ene ki'i fale. 'Oku 'i ai 'a e feitu'u langatoi, konga ki tu'a mo hu tonu atu pe ki loto fale. 'Oku 'i ai 'a 'ene mohe'anga kuo fakafungavaka pea fakalanulanu 'oku hoko 'aki 'a e fanga ki'i hala fakakavakava moe 'ana. 'Oku 'i ai 'a e fanga ki'i ava ke hu holo ai, ko e tu'unga ke kaka ai mo 'ene maea ke taupe ai. 'Oku 'i ai 'ene ki'i vai ki he 'ene ika me'a va'inga. 'Oku 'i ai mo 'ene me'a va'inga, me'a fafanga, me'a ke vakuvaku ai, ki'i mohenga mo 'ene ki'i 'ana. 'Oku 'i ai 'ene ki'i puha ke tu'u mama'o ki ai.

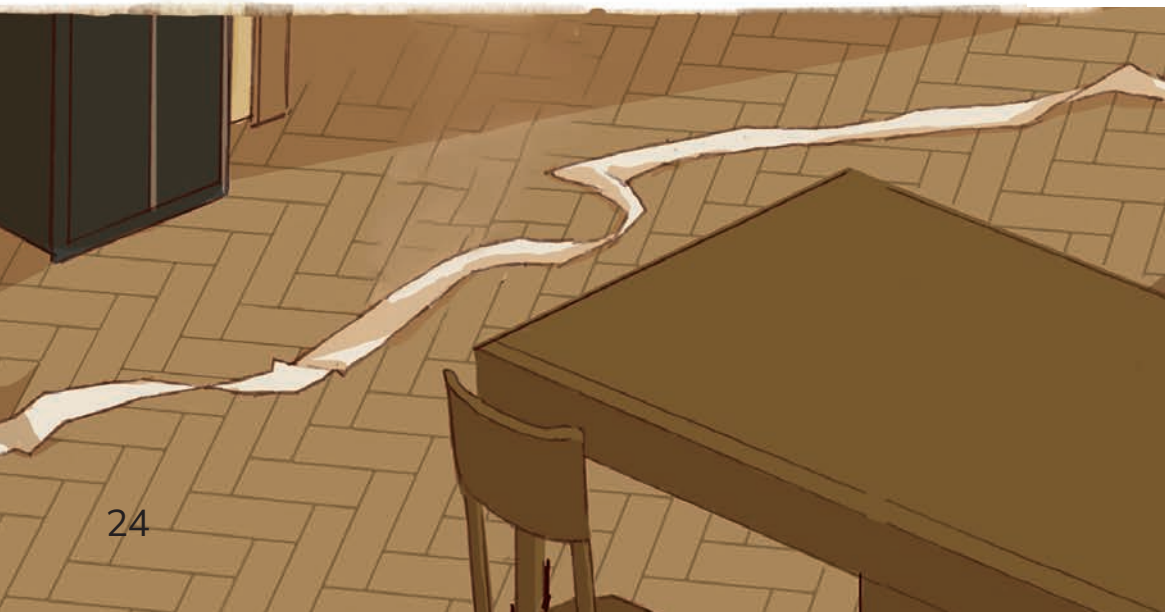

Na'e fiefia 'aupito 'a e kainga 'i hono huufi 'a 'ene ki'i fale. Na'e 'ikai ke fiefia ai 'a Boris ia! Na'a ne feinga ke 'oua 'e fakaha 'a 'ene fiefia ki he kakai 'o hange ko e fanga pusi kehe. Pea ne 'alu 'o mohe he mohe'anga 'o Mr Midgen kae 'oleva kuo foki e kakai ki honau takitaha 'api. 'I he tulemohe 'a Mr Midgen 'i mu'a he TV ko e kamata ia e fakafiefia.

Ne 'a hake 'a Mr Midgen 'o muimui'i atu 'a e foi pepa toileti 'oku taki atu ki he ki'i matapa 'a e fale pusi. 'I he sio atu 'a Boris kia Mr Midgen na'a ne feinga ke 'oua 'e fakaha 'a 'ene fiefia. Ka na'e 'alu e 'aho mo e toe 'asili ai e nofo 'a Boris 'i he'ene ki'i fale. Pea lahi ai e taimi 'a Boris 'oku na feohi ai mo Mr Midgen. Na'a na va'inga fakataha, mohe fakataha pea na sio TV fakataha.

"Teu fakapapau'i 'e nofo ma'u pe 'a Boris 'i loto fale pe ko 'ene ki'i fale he taimi kotoa!" Ko e kaila ia 'a Mr Midgen kia Susy 'i he kauhala 'e taha. "'Oku 'amu ange 'ene fiefia!" ko Susy ia mo kata mai. "'Oku ou fiefia 'aupito keu fanongo atu kiai!" pea ne pehe mai "'Oku 'i ai 'eku ki'i fakataha mahu'inga he pongipongi ni. 'Oku 'ikai keu toe fiema'u ke sio mai ha taha ki he 'eku talausese mohe!"

Ko hono tauhi fakalelei 'a ho'o pusi 'i 'api: Mo'oni'i me'a moe Fakaikiiki

- Ko e pusi 'oku nofo 'i 'api 'oku lahi ange 'a e faingamalie ke mo'ui fuoloa ai mo mo'ui lelei mo fiefia ai. 'Oku lahi ai 'a e taimi feohi mo koe pea pehe ki ho'o fanau.
- 'Oku fiema'u foki 'e he pusi ke fai 'enau anga fakanatula. 'Oku mahu'inga kiate koe ke ke 'oange 'a e faingamalie ni ki ho'o pusi ke nau kaka kaka, vavaku, langatoi pea mo 'eva takai holo.
- Ko e va'inga ko e kupu mahu'inga ia 'i he mo'ui 'a e fanga pusi he 'oku ne 'oatu ai 'a e faingamalie ke fakaha ai honau to'onga fakaenatula 'o hange ko e langatoi moe punopuna takai. Ko ho'o va'inga mo ho'o pusi 'oku ke mahino'i ai 'a hono to'onga pea mo langa ai 'a ho'omo va fakafalala 'iate kimoua.
- 'E ta'eoli'ia vave e pusi he va'inga moe me'a va'inga angamaheni koia ai 'ai mo fetongitongi ke 'oua 'e ta'elata 'a ho'o pusi. 'Oku ma'u 'a e fakaikiiki ni fekau'aki moe fo'u 'o e me'a va'inga 'a e pusi 'i he SPCA Kids' Portal.
- Ko 'ene ki'i fale ko ha founa ia 'e fiefia ai mo malu 'a ho'o pusi 'i 'api. Ko e fanga ki'i fale ni 'oku kau ai 'a e: loki mohe moe loki langatoi; me'akai; vai inu; fai'anga tu'umama'o (kapa); me'a va'inga; feitu'u ke vakuvaku ai.
- Ko ha founa 'e taha ko hono 'a malu'i 'a ho'o 'api ke 'oua 'e toe hola mei ai. 'E kei lava pe ke hu atu 'a e pusi kiai ka 'e hao ai mo malu 'i ho'o 'api.
- Tatau ai pe pe 'e nofo pe ho'o pusi 'i 'api 'oku mahu'inga ke faka'ilonga'i, faito'o pe huhu malu'i. Ko e ngaahi me'a 'eni 'a e tokotaha tauhi 'oku tokanga ki he'ene monumanu ke fai.
- Fekumi ma'u pe ki ha fale'i fakaetoketa ki he ngaahi monumanu 'i he vave taha kapau 'oku puke, lavea pe kuo anga faikehe 'a ho'o pusi.

**'A'ahi ki he spca.nz/kids ki ha fakamatala fakaikiiki mei he SPCA
fekau'aki mo hono tokangaekina 'o e fanga pusi.**

